English	हिंदी (Hindi)	ગુજરાતી (Gujarati)	ಕನ್ನಡ (Kannada)	मराठी (Marathi)	ઉર્દૂ (Urdu)	ꯃꯤꯇꯩ ꯂꯩꯃꯤꯅꯤ (Meitei (Manipuri))	ꯃꯅꯤꯄꯨꯔ (Mayabunder)	ꯃꯅꯤꯄꯨꯔ (Mayabunder)	ꯃꯅꯤꯄꯨꯔ (Mayabunder)	ꯃꯅꯤꯄꯨꯔ (Mayabunder)
Field Sanitation	Remove residues of previous crops, weeds, old vines and diseased/damaged plant material before sowing. Keep the boundaries of field clean to reduce pest and disease carry-over.	खेत से पिछली फसलों के अवशेष, खरपतवार, पुराने बेलों और रोग/क्षतिग्रस्त पौधों को बुवाई से पहले हटाएँ। खेत की सीमाएँ साफ रखने से कीट और रोग की संक्रामकता को कम करती है।	ખેતરની સ્વચ્છતા	ಕೊಯ್ಲಿನ ನಂತರ ಉಳಿದ ಅವಶೇಷಗಳು, ಕಳೆಗಳು, ಹಳೆಯ ಬಳ್ಳಿಗಳು ಮತ್ತು ರೋಗಗ್ರಸ್ತ/ಹಾನಿಗೊಳಗಾದ ಸಸ್ಯ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಬಿತ್ತನೆಗೆ ಮುಂಚೆ ತೆಗೆದುಹಾಕಿ. ಕೀಟ ಮತ್ತು ರೋಗ ಸಾಗಣೆಯನ್ನು ಕಡಿಮೆಗೊಳಿಸಲು ಹೊಲದ ಅಂಚುಗಳನ್ನು ಸ्वच्छ ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಿ.	मागील पिकांचे अवशेष, तण, जुने वेल आणि रोगग्रस्त/खराब झालेले वनस्पती साहित्य पेरणीपूर्वी काढून टाका. शेताच्या सीमा स्वच्छ ठेवल्यास कीड आणि रोगांचे संक्रमण कमी होते.	ખેતરની સ્વચ્છતા	ꯃꯤꯇꯩ ꯂꯩꯃꯤꯅꯤ (Meitei (Manipuri))	ꯃꯅꯤꯄꯨꯔ (Mayabunder)	ꯃꯅꯤꯄꯨꯔ (Mayabunder)	ꯃꯅꯤꯄꯨꯔ (Mayabunder)
Soil requirement	Sandy loam to loam soil, well-drained, fertile, with good organic matter. Ideal pH range: around 6.5-7.0. Avoid waterlogging, as CMD is sensitive to excess moisture.	बलुई दोमट से दोमट मिट्टी, अच्छी तरह निकासी वाली, उपजाऊ और भरपूर जैविक पदार्थ युक्त। आदर्श पीएच सीमा: लगभग 6.5-7.0। जलभराव से बचें, क्योंकि सीएमडी अधिक नमी के प्रति संवेदनशील होती है।	ખેડૂત ગુજરાતમાં	ಮರಳು ಮಿಶ್ರಿತ ಎಂದರೆ ಮರಳು ಮಿಶ್ರಿತ ಮಣ್ಣು, ಚೆನ್ನಾಗಿ ನೀರು ಬಸಿದು ಹೋಗುವ ಫಲವತ್ತಾದ ಮಣ್ಣು, ಸಾವಯವ ಪದಾರ್ಥ ಹೆಚ್ಚಿರುವ ಮಣ್ಣು. ಆದರ್ಶ pH ವ್ಯಾಪ್ತಿ: ಸುಮಾರು 6.5-7.0. ನೀರು ನಿಲ್ಲುವುದನ್ನು ತಪ್ಪಿಸಿ, ಏಕೆಂದರೆ CMD ಅತಿಯಾದ ತೇವಾಂಶಕ್ಕೆ ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾಗಿರುತ್ತದೆ.	मराठी माती	ꯃꯤꯇꯩ ꯂꯩꯃꯤꯅꯤ (Meitei (Manipuri))	ꯃꯅꯤꯄꯨꯔ (Mayabunder)	ꯃꯅꯤꯄꯨꯔ (Mayabunder)	ꯃꯅꯤꯄꯨꯔ (Mayabunder)
Soil Testing	Conduct soil testing at least once every 2-3 years for EC, pH, and micronutrients, and apply fertilizers based on test results.	मिट्टी की जाँच, पीएच, आर्द्रता और सूक्ष्म पोषक तत्वों की जाँच कम से कम हर 2-3 साल में एक बार करें और परीक्षण परिणामों के आधार पर उर्वरक लगाएँ।	માટી પરીક્ષણ	ಪ್ರತಿ 2-3 ವರ್ಷಗಳಿಗೆ ಕನಿಷ್ಠ ಒಮ್ಮೆ EC, pH, OC ಮತ್ತು ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಪೋಷಕಾಂಶಗಳಿಗೆ ಮಣ್ಣಿನ ಪರೀಕ್ಷೆ ನಡೆಸಿ ಮತ್ತು ಪರೀಕ್ಷೆ ಫಲಿತಾಂಶಗಳ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ರಸಗೊಬ್ಬರ ಹಾಕಿ.	माती परीक्षण	ꯃꯤꯇꯩ ꯂꯩꯃꯤꯅꯤ (Meitei (Manipuri))	ꯃꯅꯤꯄꯨꯔ (Mayabunder)	ꯃꯅꯤꯄꯨꯔ (Mayabunder)	ꯃꯅꯤꯄꯨꯔ (Mayabunder)
Climate Suitability	Climate Requirement • Temperature: Optimum temperature: 25-30 °C • Avoid waterlogs • Avoid rainfall: 625-1500 mm is ideal if well-distributed.	ગુજરાત જેવું આબોહવાનાં માટી કે તાપમાન જેવા વાતાવરણ તાપમાન: 25-30 ડિગ્રી સેલ્સિયસ વધુ પાણી ટાળો અહીંયા વરસાદ સારી રીત વાળો. વાર્ષિક વર્ષા: 625 - 1500 મિલી. જો સારી રીતે વહેંચાય તો આદર્શ છે.	ಕರ್ನಾಟಕ ಹವಾಮಾನ ಮಣ್ಣು ಅಥವಾ ತಾಪಮಾನ ಹವಾಮಾನ ತಾಪಮಾನ: 25-30 °C. ನೀರು ತಿಂದು ನಿಂತ ಸಮಸ್ಯೆ. ಮಳೆ ಬರುವ ಸಾಧ್ಯತೆ. ಮಳೆ ಬರುವ ಸಾಧ್ಯತೆ: 625-1500 ಮಿ.ಮೀ. ಚೆನ್ನಾಗಿ ಹಂಚಿಕೆಯಾದರೆ ಆದರ್ಶ.	मराठी हवामान माती किंवा तापमान सारखे वातावरण तापमान: 25-30 °C पाणी साचू नका. पाऊस पडणे: 625-1500 मि.मी. चांगल्या प्रकारे वितरित केल्यास आदर्श.	ꯃꯅꯤꯄꯨꯔ ꯀꯥꯡꯂꯨꯄꯥꯡ (Mayabunder)	ꯃꯅꯤꯄꯨꯔ (Mayabunder)	ꯃꯅꯤꯄꯨꯔ (Mayabunder)	ꯃꯅꯤꯄꯨꯔ (Mayabunder)
Land preparation	Land Preparation 2-3 deep ploughings followed by harrowing to make fine tilth. Apply 20 t/ha FYM (farmyard manure) before last ploughing. Raised beds on slopes recommended in heavy soil areas for proper drainage.	भूमि की तैयारी 2-3 बार गहरी जुताई करें और फिर हैरोइंग करके मिट्टी को बारीक बनाएँ। अंतिम जुताई से पहले 20 टन/हेक्टेयर एफयूएम (फार्मयार्ड खाद) लगाएँ। भारी मिट्टी वाले क्षेत्रों में ढलानों पर उठी हुई क्यारियाँ उचित जल निकासी के लिए अनुशंसित हैं।	ખેડૂત તૈયારી	ಲಘುಉಳುಮೆ ನಂತರ 2-3 ಬಾರಿ ಆಳವಾದ ಉಳುಮೆ ಮಾಡಿ ನಂತರ ಹರಗುವಿಕೆ ಮಾಡಿ ಮಣ್ಣನ್ನು ಸಣ್ಣ ಮಾಡಿ. ಕೊನೆಯ ಉಳುಮೆಗೆ ಮುಂಚೆ 20 ಟನ್/ಹೆಕ್ಟೇರ್ ಎಫ್‌ಯಿಎಂ (ಫಾರ್ಮ್‌ಯಾರ್ಡ್ ಗೊಬ್ಬರ) ಹಾಕಿರಿ. ಭಾರೀ ಮಣ್ಣಿನ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಇಳಿಜಾರುಗಳಲ್ಲಿ ಎತ್ತರದ ಕಣಜಗಳು ಸೂಕ್ತವಾದ ಒಳಚರಂಡಿಗಾಗಿ ಶಿಫಾರಸು ಮಾಡಲಾಗಿದೆ.	मराठी शेतकरी	ꯃꯤꯇꯩ ꯂꯩꯃꯤꯅꯤ (Meitei (Manipuri))	ꯃꯅꯤꯄꯨꯔ (Mayabunder)	ꯃꯅꯤꯄꯨꯔ (Mayabunder)	ꯃꯅꯤꯄꯨꯔ (Mayabunder)
Sowing Time	Sowing Time / Season • North India: Nursery sowing in January-February (for summer crop) and June-July (for Kharif). • Peninsular India: Throughout the year, depending on irrigation • Transplanting after 30-40 days when seedlings are 12-15 cm tall. (Source: Kerala Agriculture Dept & Vikaspedia)	बुवाई का समय/मौसम • उत्तर भारत: नर्सरी में बुवाई जनवरी-फरवरी (ग्रीष्मकालीन फसल के लिए) और जून-जुलाई (खरीफ फसल के लिए) में की जाती है। • दक्षिण भारत: सिंचाई के आधार पर पूरे वर्ष बुवाई की जा सकती है। • पौधे 12-15 सेंटीमीटर लंबे होने पर 30-40 दिनों के बाद रोपाई की जाती है। (	ઉગાડવાનો સમય / ઋતુ • ઉત્તર ભારત: નર્સરી વાવણી જાન્યુઆરી-ફેબ્રુઆરી (ઉનાળાના પાક માટે) અને જૂન-જુલાઈ (ખરીફ પાક માટે). • દક્ષિણ ભારત: સિંચાઈ પર આધાર રાખીને આખું વર્ષ વાવેતર. 30-40 દિવસ પછી જ્યારે રોપાઓ 12-15 સેમી ઉંચા થાય ત્યારે રોપણી કરો.	ಬಿತ್ತನೆ ಸಮಯ / ಋತು • ಉತ್ತರ ಭಾರತ: ಸಸಿಮಡಿ ಜನವರಿ-ಫೆಬ್ರವರಿ (ಬೇಸಿಗೆ ಬೆಳೆಗಾಗಿ) ಮತ್ತು ಜೂನ್-ಜುಲೈ (ಖರೀಫ್ ಬೆಳೆಗಾಗಿ). • ದಕ್ಷಿಣ ಭಾರತ: ನೀರಾವರಿ ಆಧಾರದಲ್ಲಿ ವರ್ಷದುದ್ದಕ್ಕೂ, ಸಂದರ್ಭಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಂತೆ. • 30-40 ದಿನಗಳ ನಂತರ ಮೊಳಕೆಗಳು 12-15 ಸೆಂ.ಮೀ. ಎತ್ತರ ಬಂದಾಗ ನಾಟಿ ಮಾಡಿ. (ಮೂಲ: ಕೇರಳ ಕೃಷಿ ಇಲಾಖೆ ಮತ್ತು ವಿಕಾಸ್‌ಪೆಡಿಯಾ)	मराठी वेळ	ꯃꯤꯇꯩ ꯂꯩꯃꯤꯅꯤ (Meitei (Manipuri))	ꯃꯅꯤꯄꯨꯔ (Mayabunder)	ꯃꯅꯤꯄꯨꯔ (Mayabunder)	ꯃꯅꯤꯄꯨꯔ (Mayabunder)
Seed rate & Spacing	Seed Rate / Sowing Method / Spacing Seed rate: 600 g/acre (open-pollinated) or 200 g/acre (hybrid) Sowing: Sow seeds in nursery beds (1 m x 10 m x 15 cm height), cover with shade net, irrigate lightly until germination. Spacing: 60 - 90 cm for vegetal cargo, 75 - 90 cm on rainfed conditions (Source: Kerala Agriculture Dept)	बीज दर / बुवाई विधि / पौधे के बीच की दूरी बीज दर: 600 ग्राम/एकड़ (खुला परागण वाला) या 100 ग्राम/एकड़ (संकर)। बुवाई: नर्सरी बेड में बोएँ (चौड़ाई: 1 मी, लंबाई: 10 मी, ऊँचाई: 15 सें.मी.), छाया जाल से ढकें, सिंचाई करें जब तक अंकुरण न हो जाए। पौधे के बीच की दूरी: सिंचित क्षेत्रों के लिए 60 - 90 सेंटीमीटर; वर्षा आधारित क्षेत्रों के लिए 75 - 90 सेंटीमीटर।	(हिंदी: केरल कृषि विभाग)	ચેપી રોગ	(हिंदी: केरल कृषि विभाग)	ꯃꯤꯇꯩ ꯂꯩꯃꯤꯅꯤ (Meitei (Manipuri))	ꯃꯅꯤꯄꯨꯔ (Mayabunder)	ꯃꯅꯤꯄꯨꯔ (Mayabunder)	ꯃꯅꯤꯄꯨꯔ (Mayabunder)
Seed Treatment	Seed Treatment Treat seeds with Trichoderma viride @ 4 g/kg seed or Pseudomonas fluorescens @ 10 g/kg before sowing to prevent fungal diseases. For chemical treatment: Captan or Thiram @ 2 g/kg seed.	बीज उपचार बुवाई से पहले बीजों को ट्राइकोडर्मा विरिडे (4 ग्राम/किलोग्राम बीज) या स्यूडोमोनास फ्लोरेसेंस (10 ग्राम/किलोग्राम बीज) से उपचारित करें ताकि फफूंद जनित रोगों से बचाव हो सके। रासायनिक उपचार के लिए: केप्टान या थिरम @ 2 ग्राम/किलोग्राम बीज।	બીજ સારવાર	ಬೀಜ ಚಿಕಿತ್ಸೆ ಶಿಲೀಂಧ್ರ ರೋಗಗಳನ್ನು ತಡೆಗಟ್ಟಲು ಬಿತ್ತನೆಗೆ ಮುಂಚೆ ಬೀಜಗಳಿಗೆ ಟ್ರೈಕೋಡರ್ಮಾ ವಿರಿಡೆ (4 ಗ್ರಾಂ/ಕೆಜಿ ಬೀಜ) ಅಥವಾ ಸ್ಯೂಡೋಮೊನಾಸ್ ಫ್ಲೋರೆಸೆನ್ಸ್ (10 ಗ್ರಾಂ/ಕೆಜಿ ಬೀಜ) ಚಿಕಿತ್ಸೆ ನೀಡಿರಿ. ರಾಸಾಯನಿಕ ಚಿಕಿತ್ಸೆಗಾಗಿ: ಕ್ಯಾপ್ಟಾನ್ ಅಥವಾ ಥೈರಮ್ (ಬೀಜದ 2 ಗ್ರಾಂ/ಕೆಜಿ).	मराठी बीज	ꯃꯤꯇꯩ ꯂꯩꯃꯤꯅꯤ (Meitei (Manipuri))	ꯃꯅꯤꯄꯨꯔ (Mayabunder)	ꯃꯅꯤꯄꯨꯔ (Mayabunder)	ꯃꯅꯤꯄꯨꯔ (Mayabunder)
Weed Management	Weed Control First hand weeding at 21-30 days after transplanting and second at 45-60 days. Mulching with plants or organic residues helps control weeds and conserve soil moisture. Avoid deep hoeing near roots.	નિંદામણ નિયંત્રણ રોપણ કે રોપ કર્યા પછી 21-30 દિવસે પ્રથમ નિંદામણ કરો અને 45-60 દિવસે બીજું નિંદામણ કરો જેથી તે ઉગવાનો નથી. પાંદડાં કે સેંદ્રિય પદાર્થોનું મલ્ચિંગ નિંદામણ અટકાવે છે અને જમીનમાં ભેજ જાળવી રાખે છે. મૂળ નજીક ઊંડા ખોદકામ ટાળો.	ಕಳೆ ನಿಯಂತ್ರಣ ಕಸಿ ಮಾಡಿದ ನಂತರ 21-30 ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಮೊದಲ ಕೈಯಿಂದ ಕಳೆ ತೆಗೆಯಿರಿ ಮತ್ತು 45-60 ದಿನಗಳ ನಂತರ ಎರಡನೇ ಕಳೆ ತೆಗೆಯಿರಿ. ಸಸ್ಯಗಳು ಅಥವಾ ಸಾವಯವ ಅವಶೇಷಗಳಿಂದ ಮಲ್ಚಿಂಗ್ ಕಳೆಗಳನ್ನು ನಿಯಂತ್ರಿಸಲು ಮತ್ತು ಮಣ್ಣಿನ ತೇವಾಂಶವನ್ನು ಕಾಪಾಡಲು ಸಹಾಯ ಮಾಡುತ್ತದೆ. ಬೇರುಗಳ ಬಳಿ ಆಳವಾದ ಅಗೆಯುವಿಕೆಯನ್ನು ತಪ್ಪಿಸಿರಿ.	मराठी तण	ꯃꯤꯇꯩ ꯂꯩꯃꯤꯅꯤ (Meitei (Manipuri))	ꯃꯅꯤꯄꯨꯔ (Mayabunder)	ꯃꯅꯤꯄꯨꯔ (Mayabunder)	ꯃꯅꯤꯄꯨꯔ (Mayabunder)
Fertilizer Management	Fertilizer & Nutrient Management Apply based on soil test. General guideline per hectare: • FYM: 20 t/ha (farmyard manure) • NPK: 160:100:160 kg/ha (N:P:O:K:K2O) Application schedule: - Full P & K and half N at basal dose before transplanting. - Remaining N in two equal splits — at 30 and 60 days after transplanting. Use Azospirillum and Phosphobacteria @ 2 kg/ha along with organic manure. (Source: Kerala Agriculture & Vikaspedia)	उर्वरक एवं पोषक तत्व प्रबंधन मृदा परीक्षण के आधार पर लागू करें। यहाँ हेक्टेयर आधार दिशानिर्देश: • गोबर की खाद: 20 टन/हेक्टेयर • एनपीके: 160:100:160 किग्रा/हेक्टेयर (N:P:O:K:K2O) अनुप्रयोग कार्यक्रम: - रोपाई से पहले पूरी फॉस्फोरस और पोटाश और आधा नाइट्रोजन आधारभूत खुराक के रूप में दें। - शेष नाइट्रोजन को दो बराबर भागों में दें — रोपाई के 30 और 60 दिन बाद। जैविक खाद के साथ एजोस्पिरिलम और फॉस्फोबैक्टीरिया का प्रयोग 2 कि.ग्रा./हेक्टेयर की दर से करें। (स्रोत: केरल कृषि एवं विकासपीडिया)	ગર્ભાધાન	ꯃꯤꯇꯩ ꯂꯩꯃꯤꯅꯤ (Meitei (Manipuri))	ꯃꯅꯤꯄꯨꯔ (Mayabunder)	ꯃꯅꯤꯄꯨꯔ (Mayabunder)	ꯃꯅꯤꯄꯨꯔ (Mayabunder)
Irrigation Management	Irrigation Management • Maintain uniform soil moisture; avoid water stress and waterlogging. • Irrigate lightly after transplanting; light irrigation • Temperature for flowering stage: vegetative crop 5-7 days in light soils and 7-10 days in heavy soils. • Avoid excess irrigation during flowering and fruit maturity to prevent fruit rot. • Drip irrigation improves yield and water efficiency. (Source: KAU(Kerala) & Kerala Agriculture)	સિંચાઈ વ્યવસ્થા જમીનમાં સમાન ભેજ જાળવો; પાણીની તંગી અને પાણી ભરાવાનું ટાળો. • રોપણી પછી હળવું પાણી આપો; હળવું સિંચાઈ • ફૂલોના તબક્કાનું તાપમાન: વનસ્પતિ પાક 5-7 દિવસ હલકી જમીનમાં અને 7-10 દિવસ ભારે જમીનમાં. • ફૂલોના અને ફળના પરિપક્વતા દરમિયાન વધુ પડતું પાણી ટાળો જેથી ફળ સડતું ન થાય. • ટપક સિંચાઈ ઉપજ અને પાણીની કાર્યક્ષમતામાં સુધારો કરે છે. (સ્રોત: KAU(કેરળ) અને કેરળ કૃષિ)	ನೀರಾವರಿ ನಿರ್ವಹಣೆ ಏಕರೂಪದ ಮಣ್ಣಿನ ತೇವಾಂಶ; ನೀರಿನ ಒತ್ತಡ ಮತ್ತು ಜಲಾವೃತವನ್ನು ತಪ್ಪಿಸಿ. • ನಾಟಿ ಮಾಡಿದ ನಂತರ ಲಘು ನೀರಾವರಿ; ಲಘು ನೀರಾವರಿ • ಹೂಬಿಡುವ ಹಂತದ ತಾಪಮಾನ: ಸಸ್ಯಕ ಬೆಳೆ 5-7 ದಿನಗಳು ಹಗುರ ಮಣ್ಣಿನಲ್ಲಿ ಮತ್ತು 7-10 ದಿನಗಳು ಭಾರೀ ಮಣ್ಣಿನಲ್ಲಿ. • ಹೂಬಿಡುವ ಮತ್ತು ಹಣ್ಣಿನ ಪಕ್ವತೆಯ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಹಣ್ಣು ಕೊಳೆಯದಂತೆ ತಡೆಗಟ್ಟಲು ಅತಿಯಾದ ನೀರು ತಪ್ಪಿಸಿ. • ಹನಿ ನೀರಾವರಿಯು ಇಳುವರಿ ಮತ್ತು ನೀರಿನ ದಕ್ಷತೆಯನ್ನು ಸುಧಾರಿಸುತ್ತದೆ. (ಮೂಲ: KAU (ಕೇರಳ) ಮತ್ತು ಕೇರಳ ಕೃಷಿ)	मराठी सिंचन	ꯃꯤꯇꯩ ꯂꯩꯃꯤꯅꯤ (Meitei (Manipuri))	ꯃꯅꯤꯄꯨꯔ (Mayabunder)	ꯃꯅꯤꯄꯨꯔ (Mayabunder)	ꯃꯅꯤꯄꯨꯔ (Mayabunder)
Pest Management	Pest Management 1. Pest Issue (Helicoverpa armigera): Spray Emamectin Benzoate 5% SG @ 4 g/10 L water or Spinosad 10% SC @ 0.3 ml/L. 2. Thrips & Mites: Use Blue Sticky Traps @ 5/acre; spray Fipronil 5% SC @ 1 ml/L or Imidacloprid 17.8% SL @ 0.3 ml/L. 3. Fruit Rot: Spray Copper oxychloride 50% WP @ 2 g/L or Azoxystrobin 25% SC @ 1 g/10 L water or Hexaconazole 5% EC @ 2 ml/L. (Source: Agri-Khet & ICAR)	કીટ વ્યવસ્થાપન 1. મોટા ઇયળ (હેલિકોવરપા આર્મિજેરા): ઇમામેક્ટિન બેન્ઝોએટ 5% દ્વારા સ્પ્રે કરો (4 ગ્રામ/10 લિટર પાણી) અથવા સ્પિનોસાડ 10% દ્વારા સ્પ્રે કરો (0.3 મિલી/લિટર). 2. થ્રિપ્સ અને જીવાત: વાદળી ચિકણી ફાંસો (5/એકર) નો ઉપયોગ કરો અથવા સ્પ્રે કરો: ફિપ્રોનિલ 5% દ્વારા (1 મિલી/લિટર) અથવા ઇમિડાક્લોપ્રિડ 17.8% દ્વારા (0.3 મિલી/લિટર). 3. ફળોનો સડો: કોપર ઓક્સીક્લોરાઇડ 50% દ્વારા (2 ગ્રામ/લિટર) અથવા એઝોક્સીસ્ટ્રોબિન 25% દ્વારા (1 ગ્રામ/10 લિટર પાણી) અથવા હેક્સાકોનાઝોલ 5% દ્વારા (2 મિલી/લિટર). (સ્રોત: અગ્રી-ખેત અને ICAR)	ಕೀಟ ನಿರ್ವಹಣೆ 1. ಕಾಯಿಕೊರಕ ಪತಂಗ (ಹೆಲಿಕೋವರ್ಪಾ ಆರ್ಮಿಗೆರಾ): ಎಮಾಮೆಕ್ಟಿನ್ ಬೆಂಜೋಎಟ್ 5% ಎಸ್‌ಜಿ ಅನ್ನು 4 ಗ್ರಾಂ/10 ಲೀಟರ್ ನೀರಿಗೆ ಸಿಂಪಡಿಸಿ ಅಥವಾ ಸ್ಪಿನೋಸಾಡ್ 10% ಎಸ್‌ಸಿ ಅನ್ನು 0.3 ಮಿಲಿ/ಲೀಟರ್ ಸಿಂಪಡಿಸಿ. 2. ಥ್ರಿಪ್ಸ್ ಮತ್ತು ಹುಳಗಳು: ಎಕರೆಗೆ 5 ನೀಲಿ ಬಣ್ಣದ ಅಂಟು ಬಲೆಗಳನ್ನು ಬಳಸಿ; ಫಿಪ್ರೋನಿಲ್ 5% ಎಸ್‌ಸಿ ಅನ್ನು 1 ಮಿಲಿ/ಲೀಟರ್ ಅಥವಾ ಇಮಿಡಾಕ್ಲೋಪ್ರಿಡ್ 17.8% ಎಸ್‌ಎಲ್ ಅನ್ನು 0.3 ಮಿಲಿ/ಲೀಟರ್ ನೀರಿಗೆ ಸಿಂಪಡಿಸಿ. 3. ಹಣ್ಣಿನ ಕೊಳೆತ: ಕಾಪರ್ ಆಕ್ಸಿಕ್ಲೋರೈಡ್ 50% ಡಬ್ಲ್ಯೂಪಿ ಅನ್ನು 2 ಗ್ರಾಂ/ಲೀಟರ್ ಅಥವಾ ಅಜೋಕ್ಸಿಸ್ಟ್ರೋಬಿನ್ 25% ಎಸ್‌ಸಿ ಅನ್ನು 1 ಗ್ರಾಂ/10 ಲೀಟರ್ ನೀರಿಗೆ ಸಿಂಪಡಿಸಿ ಅಥವಾ ಹೆಕ್ಸಾಕೊನಾಜೋಲ್ 5% ಇಸಿ ಅನ್ನು 2 ಮಿಲಿ/ಲೀಟರ್. (ಮೂಲ: ಅಗ್ರಿ-ಖೆತ್ ಮತ್ತು ICAR)	मराठी कीड	ꯃꯤꯇꯩ ꯂꯩꯃꯤꯅꯤ (Meitei (Manipuri))	ꯃꯅꯤꯄꯨꯔ (Mayabunder)	ꯃꯅꯤꯄꯨꯔ (Mayabunder)	ꯃꯅꯤꯄꯨꯔ (Mayabunder)
Disease Management	Disease Management 1. Leaf Blight (Phytophthora): Soil drenching with Copper Oxychloride 0.25% or Metalaxyl-M 0.25%. 2. Powdery mildew: Spray Hexaconazole 1 ml/L or Sulphur dust @ 20 kg/ha. 3. Fruit rot (Phytophthora): Spray Copper oxychloride 0.75% or Metalaxyl + Mancozeb 0.25% at 10-day intervals. 4. Leaf curl / Mosaic virus: Control whiteflies (vectors) using Imidacloprid 0.3 ml/L; remove infected plants. (Source: Agri-Khet & Kerala Agriculture)	રોગ વ્યવસ્થાપન 1. પાંદડાનો સુકારો (ફાયટોફ્થોરા): કોપર ઓક્સીક્લોરાઇડ 0.25% અથવા મેટાલેક્સિલ-એમ 0.25% દ્વારા જમીનમાં ડ્રેન્ચિંગ કરો. 2. પાવડરી મિલ્ડ્યુ: હેક્સાકોનાઝોલ 1 મિલી/લિટર સ્પ્રે કરો અથવા સલ્ફર ડસ્ટ 20 કિગ્રા/હેક્ટર નાખો. 3. ફળનો સડો (ફાયટોફ્થોરા): કોપર ઓક્સીક્લોરાઇડ 0.75% અથવા મેટાલેક્સિલ + મેન્કોઝેબ 0.25% દ્વારા દર 10 દિવસમાં છંટકાવ કરો. 4. લીફ કર્લ / મોઝેક વાયરસ: સફેદમાખીઓ (વાહકો) ને નિયંત્રિત કરો; ઇમિડાક્લોપ્રિડ 0.3 મિલી/લિટર નો ઉપયોગ કરો અને ચેપગ્રસ્ત છોડને દૂર કરો. (સ્રોત: અગ્રી-ખેત અને કેરળ કૃષિ)	रोग व्यवस्थापन	ꯃꯤꯇꯩ ꯂꯩꯃꯤꯅꯤ (Meitei (Manipuri))	ꯃꯅꯤꯄꯨꯔ (Mayabunder)	ꯃꯅꯤꯄꯨꯔ (Mayabunder)	ꯃꯅꯤꯄꯨꯔ (Mayabunder)
Harvesting & Yield	Harvesting / Yield First picking at 75-90 days after transplanting. Continue picking at 7-10 day intervals. Yield: Green chilli - 80-100 q/ha; Dry chilli - 20-25 q/ha depending on variety and management.	કાપણી / ઉપજ રોપણી પછી 75-90 દિવસે પ્રથમ કાપણી. 7-10 દિવસે અંતરાલ પર ચૂંટતી કરતી રહો. ઉપજ: લીલી મરચાં - 80-100 ક્વિન્ટલ/હેક્ટર; સૂકી મરચાં - 20-25 ક્વિન્ટલ/હેક્ટર (જાત અને વ્યવસ્થાપન પર આધાર).	ಕೊಯ್ಲು / ಇಳುವರಿ ಕಸಿ ನಾಟಿ ಮಾಡಿದ 75-90 ದಿನಗಳ ನಂತರ ಮೊದಲ ಕೊಯ್ಲು. 7-10 ದಿನಗಳ ಅಂತರದಲ್ಲಿ ಕೊಯ್ಲು ಮುಂದುವರಿಸಿ. ಇಳುವರಿ: ಹಸಿರು ಮೆಣಸಿನಕಾಯಿ - 80-100 ಕ್ವಿಂಟಾಲ್/ಹೆಕ್ಟೇರ್; ಒಣ ಮೆಣಸಿನಕಾಯಿ - 20-25 ಕ್ವಿಂಟಾಲ್/ಹೆಕ್ಟೇರ್ (ವಿಧ ಮತ್ತು ನಿರ್ವಹಣೆಯನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿ).	मराठी उत्पन्न	ꯃꯤꯇꯩ ꯂꯩꯃꯤꯅꯤ (Meitei (Manipuri))	ꯃꯅꯤꯄꯨꯔ (Mayabunder)	ꯃꯅꯤꯄꯨꯔ (Mayabunder)	ꯃꯅꯤꯄꯨꯔ (Mayabunder)
Post-Harvest Management & Storage	Post-Harvest Handling • Harvest mature, unripe fruits; avoid mechanical damage. • Dry chillies under shade or polyhouse till moisture content is 8-10%. • Pack in cool, dry, well-ventilated area using gunny bags or polyfilm-lined sacks.	कटाई के बाद की देखभाल पके हुए, परिपक्व फल तोड़ें; यांत्रिक क्षति से बचें। मिर्च को छाया में या पॉलीहाउस में तब तक सुखाएँ जब तक नमी की मात्रा 8-10% न हो जाए। ठंडी, सूखी और अच्छी हवादार जगह पर बोरी या पॉलीफिल्म से बनी बोरियों में रखें।	ખેડૂત પછી સંભાળ અને સંગ્રહ	ಕೊಯ್ಲಿನ ನಂತರ ನಿರ್ವಹಣೆ ಪಕ್ವ, ಕಳಿತ ಹಣ್ಣುಗಳನ್ನು ಕೊಯ್ಲು ಮಾಡಿ; ಯಾಂತ್ರಿಕ ಹಾನಿಯನ್ನು ತಪ್ಪಿಸಿ. ಮೆಣಸಿನಕಾಯಿಯನ್ನು ನೆರಳಿನಲ್ಲಿ ಅಥವಾ ಪಾಲಿಹೌಸ್‌ನಲ್ಲಿ ತೇವಾಂಶ 8-10% ಆಗುವವರೆಗೆ ಒಣಗಿಸಿ. ತಂಪಾದ, ಒಣ, ಚೆನ್ನಾಗಿ ಗಾಳಿಯಾಡುವ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಗೋಣಿ ಚೀಲ ಅಥವಾ ಪಾಲಿಫಿಲ್ಮ್-ಲೇಪಿತ ಚೀಲಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ಯಾಕ್ ಮಾಡಿರಿ.	मराठी कापणी नंतर	ꯃꯤꯇꯩ ꯂꯩꯃꯤꯅꯤ (Meitei (Manipuri))	ꯃꯅꯤꯄꯨꯔ (Mayabunder)	ꯃꯅꯤꯄꯨꯔ (Mayabunder)	ꯃꯅꯤꯄꯨꯔ (Mayabunder)
Disclaimer	These recommendations are based on KAU, government agencies, and trial centers. Actual results may vary depending on soil type, climate, variety, and crop management practices.	ઉપરોક્ત ભલામણો KAU, સરકારી એજન્સીઓ અને અજમાયશ કેન્દ્રોની છે. વાસ્તવિક પરિણામો જમીનનો પ્રકાર, હવામાન, વિવિધતા અને પાક વ્યવસ્થાપન પદ્ધતિઓના આધારે બદલાઈ શકે છે.	ಅಸ್ವೀಕರಣ	ಈ ಶಿಫಾರಸುಗಳು ಕೃಷಿ, ಸರ್ಕಾರಿ ಏಜೆನ್ಸಿಗಳು ಮತ್ತು ಪ್ರಯೋಗ ಕೇಂದ್ರಗಳ ಆಧಾರದಲ್ಲಿವೆ. ಮಣ್ಣಿನ ಪ್ರಕಾರ, ಹವಾಮಾನ, ವೈವಿಧ್ಯತೆ ಮತ್ತು ಬೆಳೆ ನಿರ್ವಹಣೆ ಅಭ್ಯಾಸಗಳನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿ ನಿಜವಾದ ಫಲಿತಾಂಶಗಳು ಬದಲಾಗಬಹುದು.	मराठी अस्वीकरण	ꯃꯤꯇꯩ ꯂꯩꯃꯤꯅꯤ (Meitei (Manipuri))	ꯃꯅꯤꯄꯨꯔ (Mayabunder)	ꯃꯅꯤꯄꯨꯔ (Mayabunder)	ꯃꯅꯤꯄꯨꯔ (Mayabunder)